

Revisionis förlustigh. Och skole bes-
se Bødher genast och vthan vppe-
håld til Barnhuset och the fattige
vthsdkte och erlagde warda. Actum
ut supra.

CAROLUS.

Kongl. May:ts

60. 59

Wraak = Ordning /

Giord för Ståderne Kestwel / Narswa
och Nyen / at sigh dher effter råta.

STOCKHOLM /

Tryckt hos Niclas Wankijff / Kongl. Booktryckare.

SVENSK CARL
medh Gvd; Råde/
Sweriges / Gdihes och
Wendes Konung / Stor Fur-
ste til Finland / Hertig vthi Skå-
ne / Estland / Lifland / Carelen /
Bremen / Behren / Stettin-
Pommern / Cassuben och Wen-

den / Furste til Rugen / Herre öfwer Ingernanland och Wismar; Skå
och Pfalz Grefwe wid Rhein i Bayern / til Göllich / Cleve och Bergen
Hertig / etc. Gdte witterligt / at althensund Wij aff inkomne Klä-
gomål ogårdarna hafwe förspordt / huruledes vthi wåre tregne Städer
Krefwel / Marfwa och Nyen / medh allehonda odugelige Wåhrurs och
Wichlegod; förfallande / många öflict och vnder sleeff inriktade wara
Skola / hwar igenom the ther vthgående Warur i föracht och wanwyr-
dan bringas hoos the Fremmande och til Prijsset mycket förringas /
Commercierna på the Orter afftaga / och Swenske Vnderfåtare /
så the / hwilke medh samma Warurs widare förhandlande sin Nåd-
ring skia / som andre / när the sine egne Tarswer ther medh Skola beti-
na / sinna sigh mårceligen för fördelade och bedragne; Alt ther förre
hafwe Wij vppå Wårt General Commerce Collegii, efter plä-
gat Communication medh hem:te Slåder / hoos Os insinuerade
vnderdånige Förslag; til betagande aff sådane Misbruk / sunnit godt
en wif Brat-Ördning at författa låta / både inhemske och Fremmande
som vthi Krefwel / Marfwen och Nyen bygga / hoo eller wistas / til we-
derbærlig effterrettelse / med förbehåld thenne Ördning / efter tids-
nes förlopp och fordran / at öka eller förminska / lydandes som följier :

I.

Alle til Staden kommande Warur / som vnder Bråkerije hö-
ra och i then 2. 4. och 8. Puncten icke vndantagas / Skole Bråke-
rijet

(ij)

rijet vndergifne wara/ midh arbitrale Straff tilgörandes. Och på thet allt må ordenteligen tilgå/ ty skola til Bråtare vthsees och förordnas sådane Personer/ som vppå alle vnder Bråterijet hörige Bahrur godt Förstånd och Betenskap hafwa. Tessa ägha Sedh sin gång/ at the skole wara flitige trogne och råttådige/ alle Bahrur wäl äthskillia/ all Fjård möneligast efftersee/ hindra och förtaga/ ingom til ledt eller liufft/ hwarlen för Wäld eller Penningar / en eller för Afwund eller Illwillia/ antingen thet som odugeligit är för godt / eller thet goda för odugeligit erkänna; Vthan thenne Braak-Ordnina/ effter thes råtta Förstånd och lydelse/ vthi alle Puncter troligen och wäl achta och effterskillia/ så sandt them Guld skal hielpa til Liiff och Siäl.

2.

Nu/ förreana sigh Köparen och Sälliaren öfuer något omrakat Godz/ och willia Bråterijet förbli ga/ hafwi ther en Macht eller Tilstånd til; Ty at ingen Båha vppå Wägen komma böhr/ för än d. n. aff wederbörande Bråtare besedd och til sin Sort oförfalskat och vprichtig pröfwat är/ dock ware thet Lijn/ Hampa och andra Bahrur/ som vthi Est- och Ingermanland wåra eller falla/ och aff Landtmannen vti ringa Quantitet förskillas i Städerna/ Bråterijet icke vnderkastade/ mehra än när the ther ifrån igen vthskippas/ så the nödrådigt wärlas böra. Men alle Reepslagare ware strängeligen förbudt någon Hampa eller Sora förarbetat som icke är aff tilförordnade Bråtare för godh besunnen och gillat.

3.

Ohet som för reent Lijn vthgiffres och förskillies/ måste wara rätt godt aff Tågor och vthan Blåår och Skåwor/ men til Färgan/ hwilken effter Åhrswårten äthskillig är/ betinge Köparen sielf sig så dant/ som han håist begärar.

Öfwer

4.

Öfwer thet halffwingade Lijnet/ som Rygharne Donerz eller Polubrac falla / kan nu mehra/ för then innom någre år the medh förelupne förändring / intet wist förordnas/ och hafu er Köpman- nen/ vthom Bråterijet / hdi vthinna at see sigh före/ at Prijsen effter wårdet må lämpas. Thet samme hafwer han och midh Lijnblår at observera, som icke eller vnder Bråterijet wäl komma kunna

5.

Seres- Lijn/ hwaras sedan thet reena och halffwingade tilretd warder /. bödr wara af goda Tågor / och skildt ifrån dhe grofweste Skåwor/ som och elliest vthan all Fjård och Sweet/ thet Bråtarens åligger at noga i acht taga.

6.

Reen och Seres Hampa måste i proportion på lijla (ått äthskillias/ som tilförende om Lijnet stadgat är/ och på thet samma äthskildnat emellan bemete twenne slagz Lijn och Hampa/ jämwäl aff the ofunnige strax må kunna merckas/ så skal then reene Hampan/ effter som nu brukeligit är/ bindas på then ene ändan medh Hufwud/ och then andra inslogen til En Sleppund och ther öfwer. Men Seres- Hampan allenast aff ett Sleppund medh Hufwud på både ändar. Lijnet hwad widtkommer/ så skal thet reena hafwa Tolff/ och thet halffwingade Ser Hufwud vthi hwar Bunde. Seres-Lijnet skal vthi Bunter aff ett Lijspund widh ändarne medh Spegell omfattet inbindas. Och emedan när Åhrswårten vnder tijden allment är ringa/ aff Lijnet mera vthskätt faller än elliest/ som fuller icke är så godt som thet reena Lijnet/ men lijwäl bättre än thet som Polubrac fallas/ så måste sådant Bihskädt til äthskildnad medh Nije Hufwud vthi Tree Band sammanknippas.

7.

Sinnes Lijn och Hampa annorledes än nu är sagt/ så skal thet vppå Wäg eller Wicht icke komma/ för än feblet rättat och det Godzet på nytt bundit är/ hwilket om thet är odugeligit/ så måste thet vthan

Xij

äth

Äthstildnadh blifwa tilbaka / thet elacka vthkastas / och alt å nyd vppå
Sälliarens Bekostnad bundit och swingat warda.

8.

Hwad om Lijnblår ofwanförmålt är / thet är och at förstå om
Basthampa eller Hampeblår / Nembl. at thet vthan något Bråle-
rij / til Köparens egen thet widh brukande försichtigheet lembnas.

9.

Magistraten äger gode Hampeswingare anskaffa / och hafwe
Brålarne vppå thesse sligtig Bpsicht / at Stadzens thet til satte Ar-
betare aff them rätt vnderwijsas til at på thet sätt som vthi Rijga och
andre Städer brukeligit är / Hampan swinga / rensa och sammanbinda.

10.

Smör / som tilföres i Tunnor eller Byttor / skal wara reent
och vthan Flårdh / och thet som förskippas i råtta Eletrå mål instam-
pas; Men Wintersmör / som är mycket sambre / och til Twäl bruke-
ligit / icke skötes tillsammans medh thet som om Sommarens faller.

11.

Sammaledes skal wara beskaffat med Tälgen / så at Ljustäl-
gen / som är hwiit eller guhl och hård / äthskillias ifrån Twältalg / som
gemenligen kommer ifrån Ryssland / och är brun och blöth / och förden-
skal widh vthskjeggningen insmelt i Suru eller annor Trä / medenc-
kel. men Ljustälgen medh dubbel Zirkel betecknas. Hafwer förden-
skal Köparen siagh mål at betänctia och föresee / hwad slag och huru
dyrt han thet köper / men Brålarne wari icke wijsare förbunden / än
til en uoga Bpsicht at thet reent och vthan Bedrägerij är.

12.

Wax och Honung måste thesljies / hwart efter sin Arth / reent
och oförskallat wara.

13.

Isinnerheet måste medh Humblan hafwas så mycket sligt-
gare

gare vpsende / som man här tilä mycket Falskheet thet medh besunnit
hafwer / särdeles i thet Bonden riswit Bladen små / och stötte Arter /
samt andra Saker / i stället för Tröb thet vnder blandat hafwer. I-
från sådan och annor Oreenligheet / skal Humblan medh Sälliarens
Omstälnad ransas.

14.

Under Brålerijet hörer och Gläsk medh allehanda Salt Rött /
hwilket til Wägen föres och thet förhandlas; Hafwandes Brålarne
öfwer alt annat Wichtigod / som förekomma kan / och här icke nämbe-
är / siagh hoos Magistraten at förståga.

15.

När nu en eller annan Wahra / ehwadh Rampn then hälst
hafwa mål / widh wägen icke befinnes wara aff wederbörlig dugelig-
heet och wärde / then samma skal Brålarne til Sälliarens igengifwa.
Men then som medh Bpsicht sin. Nästa at beswika / odugeligit Godz
förer til Wägen / tage förste gången sitt Godz äther / andra gången
plichte arbitraliter, och tridie Resan blifwe Godzet androm til Ex-
empel / offentligan förbrändt och Agaren böthe thet å swan vppå / efter
som hans Argheet kan pröfwat warda.

16.

Nu förkastar Brålarne något Godz / såsom odugeligit / thet
likwål Agaren påstår ostraffeligit wara / så skal thet gifwas Magi-
straten tiltänna / och til thes skälige vthslag stånda.

17.

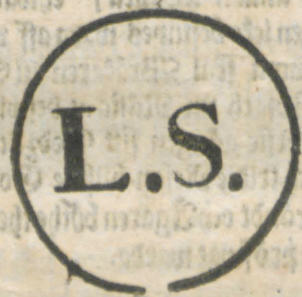
Brålarne och Wägare ware förplichtade at hwar Dag widh
wisse Tijmar låta siagh sinna i Wägen / antingen thet något är at gö-
ra eller icke. Men förorsakas han vppå en kort tijdh förresa / göre
thet medh Magistratens Läf och Minne / och sättie en annan skickelig
Bärgare i sitt ställe / som Magistraten kan medh åthnåas.

Såsom

Såsom nu thenne Ordning til Ståddernes goda förköfringh
vthi Handel och Wandel länders/ så befallas här medh Wårt Gene-
ral Commerce Collegium, och i synnerheet Magistraterna vthi
beremte Städer/ at the/ hwar å sin Ordh/ hålla ther öfwer hand och god
öpsicht/ så at then samma behörigt må eftersefmat warda/ dock medh
thet reservato af wijdare Förordningh / som åfwan til förmålt
år. Til yttermehra wisso hafwe Wij thetta medh egen Hand under-
skrifwit och Wårt Kongl Secret bekräfta låtit. Datum Huswud-
Quarteret Spretidning den 17. Octobris Anno 1679.

CAROLUS.

Kongl. May: 61. 60

Förordning

och

S T A D G A /

Nwar effter medh Swenske Slepp och Godz / hwilke ge-
nom Öresund eller Bält passera, i förmågo aff Rikszens Rätt
och Pacter, skal förhållas. Datum Kungöhr den 1.
Augusti Anno M DC LXXX.

Stockholm /

Tryckt hosse Niclas Wankijff / Kongl. Booktryckare.